

TAVAK A VÁROS ALATT

Egy esősre sikeredett balatoni nyaraláson rossz idő program, a kánikulában pedig felüdülés lehet a csónakázás a Tapolcai-tavasbarlangban. A hely régóta ismert turistalátványosság, de arra, hogy Tapolca város alatt ilyen kiterjedt, egybefüggő barlangrendszer létezik, csupán ez elmúlt évek feltárásai világítottak rá...

FOTÓ: EGRI CSABA

Balaton – itthon.hu/balaton

TAPOLCA BELVÁROSA

A város alatti barlangrendszert kialakító langyos vizek a Malom-tó forrásában bukkannak felszínre

FÖLD ALATTI CSÓNAKÁZÁS

A barlang vizében néha a Malom-tóból felúszó fürge cselléket is meg lehet pillantani

FOTÓ: EGRI CSABA

A kutatók számára is mindig meglepetéshír, amikor lakott területeken, városok alatt derül fény egy-egy hatalmas rendszer jelenlétére. A Tapolcai-barlangrendszer feltárásához is sorozatos véletlenek és az ezeket megragadó hosszú, kitartó kutatómunka vezetett.

A feláramló meleg vizek által létrehozott üregrendszerek (ilyen a tapolcai is) sajátossága, hogy nem rendelkeznek természetes, felszínre nyíló bejáratokkal. Ezért van az, hogy a ma ismert rendszerbe több ponton is a városi kutak ásása során lyukadtak be, s a járatok sokáig különálló barlangokként voltak ismertek. Így tárták fel a rendszer első ismert elemét, a Tapolcai-tavasbarlangot is a múlt század legelején. Amikor néhány évvel később megnyitották a nagyközönség számára, ez volt az első olyan barlang hazánkban, melyben idegenforgalmi céllal villanyvilágítást alkalmaztak. Az 1950-es évektől kezdődő bűvárkutatások során derült ki, hogy a barlang kiterjedése jóval meghaladja a nagyközönség számára szárazon, illetve csónakkal bejárható részeket. Ezek nagy része azonban vízzel kitöltött, és csak helyenként fordulnak elő száraz, illetve szabad vízfelszínnel rendelkező járatok.

A rendszer középső eleme a Tapolcai Kórház területén nyíló, terápiás célokra használt Kórház-barlang, mely a járatok enyhe észak felé emelkedésének következtében legnagyobb részben száraz folyosókból áll. Ennek ellenére az itt található Búvárok-terme hazánk egyik legnagyobb, gyakorlatilag teljes egészében vízzel kitöltött barlangi terme.

A legnagyobb szenzációt a szintén kútásás következtében megismert Berger Károly-barlang 2010-es feltárásai jelentették, mely klímáját és képződményeit tekintve teljesen eltér a hazánkban megszokott barlangi viszonyoktól. Az új felfedezések különlegességei a páratlan gazdagságban megjelenő ásványritkaságok, melyek 9 db, föld alatti tóban feltörő meleg vizű forrásnak köszönhetik kialakulásukat. Megszámlálhatatlan mennyiségben és jókora méretekben fordulnak itt elő a kalcit- és aragonitásványok legkülönbözőbb megjelenési formái.

KEMENES VULKÁNPARC

FOTÓ: BUJNOVSZKY TAMÁS

Vannak-e vulkánok Magyarországon? Ha e kérdéssel megszólítjuk a járókelőket az utcán, tízből legalább hét nemmel válaszol, esetleg némi gondolkodás után a bazalt tanúhegyeket említi. Tízből heten ugyanakkor biztos hallottak „az” izlandi vulkánról (az Eyjafjalláról), amelynek kitörése négy esztendeje az európai légtérzárhoz vezetett. Nos, e nem túl rózsás összkép javítása is célja hazánk jelenleg első számú vulkán attrakciójának: a celldömölki Kemenes Vulkanpark látogatóközpontja (avagy az alkotók és érdeklődők körében is egyszerűen csak Vulkanház) 2013 áprilisa óta fogadja az érdeklődőket.

A látogatóközpont stílszerűen egy bazalt tanúhegy, a Ság-hegy tővében épült. Ez egy „csupán” ötmillió éves vulkán – hisz a Kárpát-medencében fiatalnak számít vénebb, tíz-tizenötmillió éves andezites társaihoz képest –, amelynek belseje, népszerű nevén „kráter” (amit a 20. század első felében bazalt kőköcskéiért bányászták ki) látványos vulkáni rétegsorokkal, sziklaalakzatokkal hívogat. A kráter látványait már az 1970-es évektől tanösvény mutatja be, melyet az ELTE vulkanológusai most fel is újítottak.

A Vulkanház csaknem félmilliárd forintos EU-s projekt keretében létesült a Földes és Társai Építészroda tervei alapján; a formabontó koncepció nem kevesebb, mint 43 másik elképzelés előtt nyert titkos tervpályázaton. Földes László építész elképzelése szerint „... a felhasznált nyersanyagok, a beton

A VULKÁNOK MÉLYÉTŐL A VULKÁNOK TETEJÉIG
A nyersbeton, a rozsdás lemezek a tűzhányók szellemét idézik: s valóban, a Vulkanház minden folyamatról és jelenségről számot ad, amely a tűzhányók gyomrában és tetején végbemegy

SMARAGDZÖLD CSILLOGÁS
A Berger Károly-barlang
9 föld alatti tavának egyike

FOTÓ: EGERI CSABA

Az egyes különálló barlangok vízrajzi összefüggése régóta ismert volt. A Berger Károly-barlang forrástavaiból feltörő víz – déli áramlása révén – előbb a Kórház-, majd a Tavasbarlangban jelenik meg, végül a város központjának számító Malomtó forrásában bukkan a felszínre. A három, sokáig különállónak hitt barlang összeköttetése a szisztematikus kutatásoknak köszönhetően valósult meg az elmúlt években, a Tapolcai-barlangrendszer hossza így ma már eléri a 10 km-t is.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park jelenleg uniós pályázati forrásból újítja meg a Tapolcai-tavasbar-

lang fogadóépületét. Az idén nyáron nyitó létesítményben egy interaktív, természettudományos szemléletű, a Bakony-Balaton Geopark látvánival, és ezen belül a barlangok témakörét is felölélő látogatóközpont kap helyet. Nemcsak a karsztosodás és a hozzá kapcsolódó földtani, vízföldtani folyamatok ismerhetők itt meg játékos formában, hanem hi-tech audiovizuális technika segítségével nyerhetünk bepillantást a város alatt húzódó rendszer nem látogatható részeibe is.

SZÖVEG: BORZÁK SAROLTA

Még ezt is látni kell!

LEVENDULAHÁZ
TIHANYBAN

www.levendulahaz.eu

BOBPÁLYA, KALANDPARK
ÉS GÖMBKILÁTÓ
BALATONBOGLÁRON

www.balatonboglarbob.hu

SIÓFOKI VÍZTORONY

www.viztorony.com